

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

Кафедра кримінального права

Одеський місцевий осередок

ГО «Всеукраїнська асоціація кримінального права»

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ
КРИМІНАЛЬНОЇ ЗАКОНОТВОРЧОСТІ
ТА ПРАКТИКИ
ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ**

27 грудня 2016 року

м. Одеса

УДК 343.2.01:(340.132.6+340.134)(477)(063)

ББК 67.408(4Укр)я43

У збірнику містяться матеріали доповідей підготовлених за матеріалами Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, яка відбулася 27 грудня 2016 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Висвітлюються актуальні питання сучасного кримінального права України та інших країн, розвиток науки та закономірності практики у сфері теорії кримінальної законотворчості та практики правозастосування.

Збірник розрахований на науковців та практичних працівників, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів, а також на всіх тих, хто цікавиться проблемами сучасної юриспруденції.

Актуальні проблеми теорії кримінальної законотворчості та практики правозастосування: матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Одеса, 27 грудня 2016 р.) / відп. ред.: В.О. Туляков. – Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2016.

Відповідальний редактор: д.ю.н., професор В.О. Туляков.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

режиму, що потребують декомунізаційної реформи в кримінальному праві України.

Лєсовець Н. М.

*ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка», м. Старобільськ,
доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності,
кандидат філологічних наук, доцент,*

Лєсовець О. Д.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
студентка 3-го курсу факультету цивільної
та господарської юстиції*

ДО ПИТАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ УЗГОДЖЕНОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ

Сьогодні питанням узгодженості правничої термінології надають особливої уваги як правники, так і філологи. Це зумовлюється важливістю удосконалення термінології нормативно-правових актів, оскільки, спираючись на них, далі робляться помилки у використанні термінології.

Зупинимося детальніше на розгляді термінології Кримінального кодексу України. У Кримінальному законі не передбачено окремого розділу, присвяченого визначенню термінології. Проте поняття визначають в окремих спеціальних статтях (здебільшого в Загальній частині), описових диспозиціях статей Особливої частини та примітках до них [Чулінда Л. І. Українська правнича термінологія / Л. І. Чулінда. – К. : Магістр – XXI сторіччя, 2005. – 111 с., с. 41].

На думку дослідників, термінологію Кримінального кодексу 2001 р. істотно доопрацьовано та вдосконалено. Зокрема, у Кримінальному кодексі більшість русизмів усунуто, скорочено тавтологію, менше стало випадків невиправданих синонімів тощо [Навроцький В. О. Наступність

кримінального законодавства України (порівняльний аналіз КК України 1960 р. та 2001 р.) / В. О. Навроцький. – К. : Атака, 2001. – 272 с., с. 9].

В Особливій частині Кримінального кодексу (далі КК) зі встановленням кримінальної відповідальності за вперше криміналізовані діяння з'явилися такі поняття, як *геноцид* (ст. 442 КК), *допінг* (ст. 323 КК), *засоби вимірювання* (ст. 226 КК), *екоцид* (ст. 441), *експлуатація дітей* (с. 150 КК) тощо.

Понятійний апарат Особливої частини Кримінального кодексу звільнився від таких понять, як *наклеп*, *державне* або *колективне майно*, *доведення неповнолітнього до стану сп'яніння*. На думку вчених, відсутність певних понять у Кримінальному кодексі 2001 р. зовсім не означає декриміналізацію тих чи інших діянь. У багатьох випадках учинене охоплюється статтями Особливої частини Кримінального кодексу, при формуванні яких використано ширші поняття. Іноді ті самі за змістом та обсягом поняття виражаються іншими термінами. Так, відмовилися від термінів *посадова особа*, *посадовий злочин* – відновили терміни *службова особа*, *службовий злочин* [Навроцький В. О. Наступність кримінального законодавства України (порівняльний аналіз КК України 1960 р. та 2001 р.) / В. О. Навроцький. – К. : Атака, 2001. – 272 с., с. 10].

Зауважимо, що не всі термінологічні зміни схвалюють правознавці. Поширення в Україні комп'ютерів привело до того, що дедалі частіше ця організаційна техніка стає предметом або знаряддям вчинення злочинів. У Кримінальному кодексі поняття, пов'язані з комп'ютерною технікою, програмним забезпеченням, інфраструктурою використовуються у семи статтях Особливої частини (статті 163, 176, 190, 301, 361 – 363) [Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page5>]. Однак не завжди точними та логічно виваженими є ці поняття. Так, у ст. 163 КК встановлено відповідальність за порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер. Проте передати будь-яку кореспонденцію з допомогою

лише комп'ютера як засобу організаційної техніки неможливо. Мабуть, законодавець мав на увазі кореспонденцію, що передається засобами електронної пошти, тобто допущено смислову неточність у формулюванні. До того ж, на думку Л. І. Чулінди, з позицій права комп'ютер в електронній пошті відіграє таку саму роль, як і телефонний апарат, телетайп, факс, тобто він є одним з кінцевих пристроїв у системі зв'язку. Тому розділяти в диспозиції ч. 1 ст. 163 КК вказівку на засоби зв'язку й комп'ютер розділовим сполучником „або” безпідставно. Якщо законодавець прагнув підкреслити, що аналізована норма охоплює й нові для України засоби зв'язку, то краще було б указати на порушення таємниці кореспонденції, що передається засобами зв'язку, зокрема й електронною поштою [Чулінда Л. І. Українська правнича термінологія / Л. І. Чулінда. – К. : Магістр – XXI сторіччя, 2005. – 111 с., с. 41].

Зауважимо, що у статтях, які стосуються комп'ютерної техніки, немає чіткої термінологічної узгодженості. Законодавець у всіх вищезазначених статтях застосовує термін *комп'ютер*, а у ст. 190 КК використовується термін *електронно-обчислювальна техніка*.

Важливою є проблема уживання синонімів у тексті Кримінального закону. Зокрема, в Особливій частині Кримінального кодексу уживаються терміни *підробка*, *підроблення* та *фальсифікація*. У попередньому Кримінальному кодексі (1960 р.) законодавець застосовував терміни *підлог* та *підробка*. Термін *підроблення* уживається при опису таких складів злочинів, як *підроблення документів, печаток, штампів та бланків, їх збут* (ст. 358 КК); *незаконне виготовлення, підроблення, використання або збут незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених марок акцизного збору чи контрольних марок* (ст. 216 КК); *службове підроблення* (ст. 366 КК). Як слушно зауважують дослідники, ці норми не є новими, вони були наявні і в КК 1960 р. [Берднік І. В. Визначення термінів „підробка”, „підроблення” і „фальсифікація” у ст. 158 Кримінального кодексу України / І. В. Берднік [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://law.journalsofznu.zp.ua/archive/visnik-4-2013/25.pdf>. Законодавець вважав за потрібне в зазначених та в деяких інших нормах Особливої частини КК відмовитися від термінів „підробка” і замінити їх на „підроблення”. Проте в окремих статтях залишилися терміни, що використовувались у КК 1960 р. Це статті 158, 200, 290 КК. У статті 158 КК йдеться про *підробку* або незаконне виготовлення, використання або зберігання незаконно виготовлених чи *підроблених* виборчих документів, а також паралельно вживається термін *фальсифікація*. У статтях 200 та 290 КК застосовується термін *підробка*. Звідси виникає логічне запитання: чи доречно вживати ці терміни як синонімічні? Адже одним із правил ділового мовлення є те, одне й те ж саме поняття в одному нормативно-правовому акті, а також у певній галузі діяльності має визначатися одним терміном, і, навпаки, кожний термін має означати лише одне поняття. Щоб з’ясувати це питання, звернемося до тлумачного словника української мови. Так, *підроблення, підробка, фальсифікація* за тлумачним словником мають таке визначення: *підроблення* – дія за знач. підробити і підробляти [Великий тлумачний словник української мови / уклад. та голов. ред. В. Г. Бусел. – К. : Перун, 2007. – 1736 с., с. 584]; *підробка* – дія за знач. підробити, підробляти, підроблювати [Там само, с. 574]; *фальсифікація* – підроблення чого-небудь [Там само, с. 683]. Отже, ці терміни є синонімами. Тому з цього синонімічного ряду необхідно обрати один термін, який би законодавець закріпив у Кримінальному законі.

Таким чином, у правничій термінології Кримінального кодексу існує багато неточностей та проблем щодо використання того чи іншого терміна, що ускладнює розуміння норм Кримінального кодексу, а також правозастосовчу діяльність.

Максимович Р.Л.

*Львівський державний університет внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінально-правових дисциплін*

ЧИ НАСТАЄ КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ДЕМОНСТРАЦІЮ ПОРНОГРАФІЧНИХ ПРЕДМЕТІВ?

Насамперед поширення порнографічних предметів завдає шкоди моральним засадам суспільства, а особливо неповнолітніх і малолітніх осіб і також сприяє вчиненню злочинів проти статевої свободи і статевої недоторканості особи.

В Кримінальному кодексі (далі – КК) України є ст. 301 „Ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів”. У диспозиції цієї статті міститься ширший, ніж в назві цієї статті, перелік суспільно небезпечних дій із порнографічними предметами. Так, кримінально-караними є ввезення в Україну творів, зображень або інших предметів порнографічного характеру з метою збуту чи розповсюдження або їх виготовлення, зберігання, перевезення чи інше переміщення з тією самою метою, або їх збут чи розповсюдження, а також примушування до участі в їх створенні [1].

Одним із дискусійних питань, які наявні в теорії кримінального права стосовно дій із порнографічними предметами є те чи може наставати кримінальна відповідальність за демонстрацію таких предметів.

Так, в одному з підручників з кримінального права зазначено, що розповсюдження творів, зображень або інших предметів порнографічного характеру – більш широке за змістом поняття ніж збут, воно включає як збут даних предметів, так і забезпечення платного або безоплатного ознайомлення (поширення) з ними якомога більшої кількості осіб (шляхом демонстрації кінофільму, безоплатного або за символічну плату роздавання книжок або плакатів, іншої друкованої продукції, тощо) [2, с.188]. Схожа позиція щодо

Наукове видання
Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-
конференції

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ
ЗАКОНОТВОРЧОСТІ ТА ПРАКТИКИ
ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ**

Матеріали подані мовою оригіналу

Упорядники:

В.О. Туляков, Ю.Ю. Коломієць, О.В. Степаненко

Видано за авторською редакцією